Olga Havlová

Milena Bohatová

x·y·z

Milena Bohatová
OLGA HAVLOVÁ

Olga Havlová

Milena Bohatová

Text © Milena Bohatová, 2016
Photos © ČTK, 2016
© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2016

ISBN 978-80-7388-712-4

Když mi bylo asi dvanáct let, stály jsme jednou večer
s kamarádkami před domem a dívaly se na hvězdy.
Tenkrát jsem si řekla: Kdybych teď poznala tajemství vesmíru,
tak bych klidně umřela.

Olga Havlová

Obsah

13 Místo předmluvy
19 Jak to začalo
39 Líbe Tě Vašek
57 Z Hrádečku na Hrad
71 Osudová určení
81 Studnice nápadů
89 Žena v domácnosti?
97 Zařizování interiéru
105 Móda a kosmetika
111 Vztah k dětem
117 Přítelkyně
123 Svá i na Hradě
137 Baronka dobré vůle
155 Fiktivní rozhovor
163 Epilog

Olga Havlová byla statečná jako málokdo. Snad i proto patří mezi ženy, které se zapsaly zlatými písmeny do naší novodobé historie. A to zdaleka nejen tím, že byla ženou prvního prezidenta po listopadu 1989. Její život rozhodně nebyl lehký. Byl však natolik bohatý a hodnotný, že připomíná román plný zvratů a neuvěřitelných peripetií, někdy dost dobrodružný a rozhodně strhující. Přesto všechno by jeho hlavní hrdinka bezesporu samu sebe označila za obyčejnou ženu.

Jsem zavázána velkým díkem všem těm, kteří mi při práci na knize o Olze Havlové pomohli. Jména neuvádím nikoli proto, „abych na někoho nezapomněla“, jak se s oblibou říká, neboť to ani není dost dobře možné. Byla to totiž setkání doslova nezapomenutelná. Ale nebylo by spravedlivé jmenovat jednotlivě, protože jsem potřebovala a uvítala nejen pomoc těch, kteří mi věnovali velké množství důvěry a času, ale i těch, jejichž spolupráce byla snad rozsahem menší, zato významná. Můj dík patří také autorům dnes již archivních článků a rozhovorů, které pro mě byly důležitým zdrojem informací a také autentických citátů. Vřele tedy děkuju – za laskavost, důvěru, čas, porozumění a podporu.

autorka

Místo předmluvy

Neměla to lehké. To platí pro celý život Olgy Šplíchalové, později Havlové. Rodina jejího původu se nedlouho po jejím narození zvláštním způsobem rozpadla a tím víc jednotliví členové drželi pohromadě. Otec se žižkovsky jednoduše vzdálil, ale nekonaly se kolem toho měšťácké tragikomedie.

Existoval sklon – i mezi levicovými intelektuály – právě na Žižkov (a na druhém konci Prahy do Košíř) umísťovat pravý český lumpenproletariát. Tak tomu ale nebylo. V oněch končinách žily snad jakési skupiny lidí, jež bychom tak nazvat mohli, ale rozhodující část obyvatel zde se vyznačovala specifickým druhem otevřenosti, posměvačné odolnosti vůči životnímu strádání, nepatetickou soudružností.

Jen sociologicky necitlivá a slavomamská urbanistika mohla dopustit, aby se na toto sídlo chudé a hrdé sousedské solidarity, občas zvané po rakousku Žižkaberg, postavil památník osvobození a před něj Žižka na koni. Ani čistě architektonicky se to nepovedlo. Jedete-li Karlínem, nemůžete než souhlasit, že tam nahoře stojí Žižka s méblákem.

Zdobitelé města se sami zesměšnili, místo aby chudé čtvrti propůjčili důstojnost. Ta je však s ohledem na prapůvodní důstojnost chudého, bezděky i vědomě pravdomluvného a zákony kariérismu středních a vyšších vrstev nepoutaného lidu falešná.

Za koncizní promluvu Žižkova lze označit první tenké sbírky, které jsou patrně nejkrásnějšími částmi díla Jaroslava Seiferta. Setkat se s vynikajícím kameramanem Stanislavem Milotou znamená obnovit si vědomí členitosti města a slyšet hlas i povahu čtvrtě patrně nejsvéprávnější a nejméně poznamenané nadřazenectvím obyvatel hlavního města.

Podobně je tomu v případě Olgy Šplíchalové, jež zosobňovala střídmě a skoro přísně utvářený půvab spíš pravosti než svůd-

nosti, spíš zvídavého objevování světa než suverenity a vševědoucnosti dcery z dobré rodiny.

Vinou necitlivých urbanistů už nestojí vyšší a východnější část její rodné čtvrtě. Bývalo to blízko jihozápadního rohu Olšanských hřbitovů. Dnes tam jsou divně bezbarvé činžáky, kupodivu sídla Středoevropské univerzity. Jedná se o vadné dědictví domovů, jež ohledně lidstva vzdělávaly mnohem šíř a pronikavěji.

Olga se vzdělávala obyčejně. V měšťance, v papírně, jako uvaděčka v Divadle Na Zábradlí. A jako přítelkyně mladých přátel mladého Václava Havla.

Ve dnech volna sedávali u nejzadnějšího z oken kavárny Slávie, v části rovnoběžné s nábřežím a poskytující pěkný výhled na řeku a na Hrad. To ještě nebyl Hrádeček.

Mladičký Václav Havel byl k Olze sice soustavně pozorný, ale jakmile kdysi kolem roku 1960 zjistil, že u stolu blíž nároží kavárny směrem k Národní třídě sedává Jiří Kolář, tehdy pozoruhodný nejen vrcholy své poezie, ale i přestupem z jazykového básnictví do oblasti konkrétní poezie, Olga v jeho pozornosti poněkud zaostala. Až jednou Václav Havel přišel a požádal Jiřího Koláře, zda by se směl přijít na bohaté varianty jeho koláží podívat. Byl nadšeně přátelsky přijat.

Do tehdejší Kolářovy dílny ve vršovické ulici přišla i Olga. Verbálně se příliš neprojevovala. Ale právě tak zřetelný byl její zájem stejně jako porozumění.

Ovšem pozor. Setkaly se zde dvě podivuhodně živé i tvrdé hlavy. Václav se nedával ovlivnit a Olga tím méně. Za těch počátečních let přátelství se dalo jen tušit, co se děje v pozadí a v soukromí. Z pozdějších zjištění vyšlo najevo, že Václav – vždy samozřejmě statečný a svůj – měl kvůli zalíbení v Olze ze Žižkova obtížný a trpký úkol překonat společensky a morálně motivo-

vaný odpor vlastní matky ke sňatku tak morganatickému. Výsledek byl obtížný i prostý. Václavův otec, nejlíbeznější z podnikatelů, jaký se kdy dá potkat, se synovou náklonností i svatbou bezvýhradně souhlasil. Matka se svatby nezúčastnila.

To mohlo hrdou žižkovskou Olgu jen poctít a povýšit. Ale tak si ho nebrala. Jen byla ráda, že je její velmi těsné přátelství s Václavem Havlem potvrzeno. Oficiální svatba pro ten účel ani být nemusela. Ale byla to příležitost ke stům přátelských přípitků.

Olga rostla. Pokud by tomu tak nebylo, asi by se brzy zhroutila. Po *Zahradní slavnosti* byl z jejího manžela světový dramatik. Na Hrádeček se sjížděly davy. Unesla to a usmívala se: „Jen počkej, až se vrátí staré časy!"

Vrátily se, nastal prudký úbytek ctitelů, ale Václav měl její oporu. Většinou nadále posměšnou: „Tak je vidíš!"

Avšak skoro ve stejné míře povzbuzující. Olga, spřízněná s podivuhodně vytrvalými Václavovými přáteli a vyznavači svobody, Václava Havla způsoby někdy skoro drsnými podněcovala, ať ve své autorské činnosti pokračuje.

Dával jí číst předběžné i definitivní texty a souhra bývala až divoce hádavá i podivuhodně shodná. Přitom Olga nebyla dramaturg. Jen velmi prostě rozuměla, kde Václav čas od času odchází sám od sebe a kde sám sebou zůstává.

Nelze si představit jinou dvojici tak dalekosáhle rozdílnou a zároveň srostlou: Žižkov na rohu Olšan a nábřeží u Jiráskova mostu. Ovdovělá matka a matka hrdě se hlásící k následnictví ředitele jedné části Baťových podniků a pak ministra financí za posledních měsíců první republiky.

Tato dědička moci odmítla Olgu uctít svou účastí na svatbě. Václav vytrval. Právě tak vytrvala Olga ze Žižkova. „Proč já bych měla dbát na tuto dámu? Ona se narodila vysoko, já mnohem

níž. Ale mění to něco na vztahu člověka s člověkem? Na vztahu mezi Václavem a mnou?“

Nenastalo nic zdlouhavě trpkého. Olga byla velkomyslná. Václavova matka naneštěstí předčasně zemřela. Úcta patří oběma. Jistý stupeň hrůzy je patrný v pokračování třídního nepřátelství nebo spíš pohrdání.

Olgu nikdy nebylo slyšet, že by se o Václavově matce neuctivě zmínila. O této matce nevím skoro nic. Jen rozumím, že starý pán, Václavův otec, nejen neměl proti synově svatbě žádné námitky, ale že měl oba spřežence proti nadřazenectví velmi rád.

Olga to s jistou obtíží doceňovala. Původ jí jako by nedovoloval zbláznit se z kapitalistova zalíbení. Jenže Václav byl jiný. Úplně. Myšlením svobodný, stejně jako jednáním. Olga to bezvýhradně přijala a dlouhé roky osamění bez jeho přítomnosti statečně přestála.

Je to nejstatečnější žena mezi těmi, které se podílely na vzdoru proti totalitě. Na sprostoty státní bezpečnosti nikdo tak směle neodpovídal.

Zdeněk Urbánek

Jak to začalo

„Já jsem se už od kolébky snažila chovat tak, abych to pořád byla já, a možná právě proto to ke mně Václava přitahovalo," řekla Olga Havlová mnoho let poté, co se se svým mužem, pozdějším prezidentem republiky, seznámila. Jako vždy byla i v tomto hodnocení stručná, ale dokonale výstižná. Přesně v duchu slov Miloše Formana: „Na co Václav spotřeboval tři stránky, dokázala Olga shrnout do tří vět a bylo tam skoro všechno. Říkám skoro, protože to málo, co tam chybělo, stačilo k tomu, aby Olga Václava tolik let obdivovala a snášela s ním všechno dobré i zlé."

⋊

Olga Havlová se narodila 11. července 1933 na Žižkově, v typicky proletářské rodině. Tehdy se ovšem jmenovala Šplíchalová. Měla o jedenáct let starší sestru Jarunu. Matka Anna byla dělnice, otec koňský řezník. Když bylo Olze šest let, rodiče se rozešli. O rok později se narodil ještě bratr Josef. Malá Olga musela pomáhat nejen s péčí o něj, ale také o ratolesti své starší sestry.

„Těch dětí bylo pět, takže jsem už od svých deseti let uměla vykoupat, nakrmit, přebalit a zabavit své neteře a synovce. Na jedné straně tedy úplná svoboda, a na druhé velká odpovědnost," vzpomínala na tuto dobu později.

„Vyrůstala jsem hlavně na ulici, a bylo to docela zábavné. Z hospod se linul zpěv, prodávali tam všelijaké dobré věci – třeba sušené buřty. Já byla divoká a neposlušná. Neuznávala jsem žádnou autoritu. Četla jsem, co jsem chtěla, chodila na nepřístupné filmy... Ačkoli jsem si mohla dělat, co mě napadlo, tak jsem si vyvinula takovou zvláštní odpovědnost."

Přesto, nebo právě proto? mohli bychom se dnes zeptat. Velká míra odpovědnosti, která patřila během celého života Olgy

Havlové k jednomu z nejtypičtějších rysů její povahy, měla své kořeny určitě právě tady, v dětství prožitém na žižkovské ulici.

Na nějaké studování nemohlo být ani pomyšlení. Rozhodující pro Olgu bylo, aby se hned po skončení povinné školní docházky dokázala postarat sama o sebe, postavit se na vlastní nohy. A tak se šla k Baťovi učit opravovačkou punčoch. V této době také přišla o konečky prstů na levé ruce. Málokdo si toho všiml, protože se časem naučila nosit ruku nenápadně sevřenou. Ne proto, že by se styděla, spíš nechtěla svým „soukromým" problémem nikoho obtěžovat. Nepřála si být litována, a už vůbec netoužila vysvětlovat, jak k tomuto zranění přišla.

Mluvit sama o sobě vůbec považovala za zbytečné, nemístné a nevkusné. A tak se toho o jejím dětství a dospívání nikdo o mnoho víc nedozvěděl. Ani přátelé, s nimiž se znala čtyřicet let a byla si neobyčejně blízká, neslyšeli o Olžině rodině a prvních životních zkušenostech téměř nic. Přesto v ní zůstalo mnoho.

Kameraman Stanislav Milota, který se v této ryze proletářské čtvrti také narodil, takže si víc než kdo jiný dokázal podobu Olžina dětství a dospívání představit, ji proto často žertem oslovoval „Šplíchalko ze Žižkova"... A ještě něčím Olgu Havlovou-Šplíchalovou poznamenalo rodinné prostředí.

„V naší rodině byli všichni sví," přiznávala. „Máti byla obyčejná dělnice, ale v neděli si vzala klobouk a šli jsme do divadla. To ona mě naučila mít divadlo ráda."

⋊

A právě tato záliba vlastně stála na začátku seznámení s o tři roky mladším Václavem Havlem. Poprvé se setkali na jaře roku 1953 v kavárně Slávie.

„Měla jsem kamarádku, Vašek s ní pracoval v chemické laboratoři. Ta mě sem přivedla. Bavilo mě to tady. Prováděly se tu nákupy herců..." vzpomíná paní Olga.

Také ona v té době chtěla být herečkou. Nadšeně ochotničila, snažila se vypadat elegantně, ale upřímnou, energickou a občas také trochu hubatou holkou ze Žižkova nepřestala být ani v intelektuální společnosti pražské Slávie.

> Je vhodné si připomenout, že mluvíme o padesátých letech, o době, v níž na Sjezdu socialistické kultury zazněla slova:
>
> „Je to především buržoazní individualismus, nejtypičtější morální, psychologický a ideologický přežitek minulosti, přežitek, který se nejvíce vzpírá socialistické výchově a převýchově. Proti lacinému, k ničemu nezavazujícímu pokryteckému pojetí svobody a humanity oportunistů a buržoazních liberálů staví revoluční dělnická třída své činorodé vědecké pojetí. Za hlavní podmínku společenského pokroku považuje dělnická třída rozvoj výrobních sil. Člověk kapitalismu definitivně odchází, na jeho místě, aniž si tuto změnu plně uvědomujeme, se objevuje docela jiný člověk, člověk nového, vyššího společenského řádu, člověk socialistický..."

A v této době se „proletářská" dívka Olga dostává mezi „buržoazní liberály". Bariéra mezi těmito dvěma světy však existuje jen v toužebné snaze tehdejších představitelů oficiální kultury...

Přímočará věcnost, zajímavá krása, lehce zastřený hlas a to, že byla tak jiná, okouzlilo Václava Havla na první pohled. A co na tomto tehdy dvacetiletém mladíčkovi ze zcela odlišného světa zaujalo o tři roky starší slečnu Olgu?

„Na rozdíl od jiných mládenců jeho věku se mi na něm líbila hloubka, s níž o všem přemýšlel, jeho verše... Takže prvotní bylo ocenění jeho duševních hodnot," konstatovala po mnoha letech.

Tři roky však byli pouze kamarádi. Teprve potom spolu začali chodit. Eda Kriseová ve svém pojetí Havlova životopisu tento okamžik hodnotí takto: „Je to pořád rok 1956 – v životě Václava Havla nad jiné významný. Na jaře začal chodit s Olgou... Olga s ním sedávala ve Slávii. Chtěla být tehdy herečkou. Byla hezká, elegantní. Pocházela z odlišného prostředí, a to Václava velice zajímalo."

Zamiloval se a krátce potom, co s Olgou začal chodit, se pokusil vyjádřit svůj vztah k ní verši:

Svítá, žáby ve vašem rybníku
divoce kuňkají, ticho, nikde ani duše.
Stojíme sami u zdi, osázené
skleněnými střepinami pro ztížení života zlodějům.
Napadají mě příměry o sobě – zloději –
a o tvé tváři – zdi se střepinami, aby byla
má cesta k tvé duši složitější.

⋊

Téměř každému však připadal jejich vztah nevysvětlitelný, magický a zcela neperspektivní. On – mladík z bohaté buržoazní rodiny, vysoce intelektuálně zaměřené. Přemýšlivý, uzavřený a trochu nesmělý. Ona – typická proletářka ze Žižkova, jejíž formální vzdělání skončilo vyučením u Bati. Otevřená, bezprostřední. Dana Němcová o ní řekla: „Rozhodovala se vždy věcně,

měla ráda záležitosti, které byly zřetelné, a otravovaly ji intelektuální chuchvalce, což ovšem neznamená, že sama nebyla schopná konceptu a širší perspektivy."

Jak se ti dva k sobě mohou hodit, jak je možné, že se tolik milují, nad tím uvažoval snad každý, kdo Václava a Olgu znal. Jedním z těch, kteří nedokázali tento vztah ihned pochopit, byl také Miloš Forman: „Jako študáci jsme se scházeli téměř denně v kavárně Slávii. A trvalo mi to dost dlouho, než jsem si všiml, že ta mladá ostrá holka patří k Havlovi. Nemohl jsem si je dát nějak dohromady. Filozofující Vašek a vedle něj, s nohama na zemi, tahle osůbka s jazykem jak břitva. A trvalo mi to ještě mnohem déle, nežli jsem objevil to neviditelné kouzlo její osobnosti."

Zajímavý je názor Josefa Topola, jednoho z nejbližších přátel Václava a Olgy. Jako dramatik schopný nezaujatého pohledu spatřoval zdánlivou nesourodost této dvojice docela opačně.

Olga mu vždycky připadala jako aristokratka, už jen rysy obličeje. A pak samozřejmě povahou – svou hrdostí, nezlomností, jistým chladem, který dokázala dát najevo a který mohl být mylně vykládán jako nadřazenost, pohrdání... Také důstojností a přirozeným respektem, jež její osobnost budila.

Václav naopak vždy působil velice lidově, prostě. Sama paní Olga kdysi s úsměvem popisovala, jak vidí manžela třeba ve chvíli, kdy se po skončení inscenace své hry (v tomto případě *Žebrácké opery*) klaní na jevišti: „Stojí tam takový mládenec s modrýma očima, působí tak dobrosrdečně. Člověk by do něj ani neřekl, že takovou myšlenku může mít, že se dokáže tak ponořit do všech možných záhybů lidské duše..."

Ve skutečnosti byl svazek těchto dvou lidí velice logický. Ostatně právě Josef Topol byl jedním z těch, kdo ho chápali víc

než dobře. Měl totiž vlastní – a hodně podobnou zkušenost. Jeho žena Jiřina, mimo jiné Olžina dlouholetá přítelkyně, pocházela také ze Žižkova a dospívala za velmi obdobných okolností.

Mnohem víc však bylo těch, kteří snad na základě vžitých předsudků tuto lásku pochopit nedokázali anebo jí nedávali velkou perspektivu.

Václav Havel se hlubokou vnitřní logiku jejich vztahu několikrát pokusil vysvětlit, objasnit tajemství, které tolika lidem vrtalo hlavou. Olga o tom nepřemýšlela. Byli spolu, a to stačilo. Taková byla její logika.

„Vašek se stal po vojně kulisákem, pak byl dramaturgem v Divadle Na Zábradlí. Já byla účetní v bazaru ve Skořepce. Jenže ve dne pracovat a večer s ním být v divadle, a pak si ještě případně povídat do noci s kamarádama, to nešlo. Na Zábradlí potřebovali uvaděčku, tak jsem to vzala," vzpomínala paní Olga se svou typickou věcností.

> Jsme stále v době, jejíž paradoxnost lze charakterizovat například tím, že Alfréd Radok, později ocejchovaný nálepkou „buržoazního idealisty a existencialisty" a donucený k emigraci, obdržel Cenu Klementa Gottwalda za Laternu magiku...
>
> Abychom si udělali představu:
>
> Kilogram mouky stál 3,80 Kčs, čtvrtka másla 9,50 Kčs a technický hit sezóny, pračka Perobot s odstředivkou, 1 900 Kčs.
>
> Rodinám, v nichž hrubá měsíční mzda živitele rodiny nepřesahovala 1 400 Kčs, přináležel přídavek na třetí a každé další dítě 260 Kčs. Rodinám s jedním dítětem, u nichž hrubá mzda živitele rodiny přesahovala 3 000 Kčs, se přídavky na děti neposkytovaly.

Legendární Spartaky nahradil nový typ vozu – Škoda Octavia Super.

Sovětská vláda doporučila naší vládě jednat o mírové smlouvě s Německem.

Komsomolskaja pravda uveřejnila prognózu vědeckotechnického rozvoje. Na rok 2000 plánovala osídlení planet a vynález umělého mozku, na rok 2010 cestu do nitra Země či využití energie blesku.

Tehdejší kolegyní Olgy Havlové, tedy druhou uvaděčkou v Divadle Na Zábradlí, byla překladatelka z francouzštiny Věra Dvořáková. O přestávkách se spolu poctivě dělily o drobné, které dostaly od diváků.

Její manžel se s Václavem Havlem poznal čirou náhodou ve vlaku. Prý přistoupil nějaký baculatý blonďák v uniformě a celkem samozřejmě došlo k představení:

„Já jsem nějaký Dvořák."

„A já Havel."

To bylo v roce 1957.

Věra Dvořáková – snad právě proto, že jako žena dokázala lépe pochopit, co její přítelkyně hledá a jaká skutečně je –, o Olze Havlové řekla: „Byla v ní samozřejmá síla a dovedla rychle odhadnout, kde jsou hodnoty... Ve srovnání s Václavem Havlem byla tvrdší, ale neměla jeho rozhled. Spíš schopnost citu pro to, co se patří."

⋊

Zdánlivě nesourodý vztah však mnozí nechápali nejen tenkrát, ale ani o mnoho let později, kdy už odpověď na otázku po hnací

síle a podstatě tohoto partnerství bylo možno nalézt snadněji. Například jeden z Havlových životopisců, Angličan Michael Simmons, se netají tím, že tomuto vztahu vůbec, ale vůbec nerozumí. Přitom se možná stačí jen pozorně začíst do některých úvah pozdějšího pana prezidenta, třeba do jeho odpovědí v proslulém *Dálkovém výslechu*: „Jednou mou základní životní jistotou nedokázalo – alespoň zatím – nic otřást. Tou jistotou je Olga. Jsme povahy velmi různé: já buržoazní dítě a věčně rozpačitý intelektuál, ona proletářské děvče značně samorostlé, nesentimentální, střízlivé, občas dost hubaté a protivné, zkrátka osoba, kterou nelze opít rohlíkem... Nalezl jsem v Olze přesně to, co jsem potřeboval: mentální odpověď na mou mentální roztřesenost, střízlivého korektora mých potrhlých nápadů, soukromou oporu mých veřejných dobrodružství..."

⋊

Po třech letech přátelení a osmi letech „chození" se Olga s Václavem rozhodli pro svatbu. Na obou stranách však v té době byly jisté výhrady. Olze jejího vyvoleného rozmlouvaly kamarádky.

„Když jsem Václava poznala, psal nějaké básničky. A takových tady tehdy bylo plno. Navíc mi spolužačka říkala: Prosím tě, takovýho zajíce...? U nás v rodině jsme však k sobě měly mladšího skoro všechny, jsme prostě taková rodina," nedala se Olga vyvést z míry tehdy stejně jako mnohokrát potom.

Co však nevadilo budoucí paní Havlové, příčilo se té stávající, tedy Václavově mamince.

„Ta nejprve, když zjistila, že jsem o tři roky starší, že mám jenom měšťanku a neznám žádný cizí jazyk, byla zoufalá. Pak mě ale poznala, zjistila, jaká jsem, a smířila se s tím. Nakonec jsem

byla jediná, kdo jí dával informace o divadle a o dění vůbec, protože páni synové neměli čas…“

Svou povahou a přirozenou osobností si však Olga Havlová tchyni získala až později. Svatební obřad proto probíhal utajeně a zcela neformálně. Olga s Václavem se vzali 7. července 1964 na Žižkově, a to pouze v přítomnosti svědků – Jana Grossmana a Libora Fáry.

Improvizovaná svatební hostina se konala Na Příkopě, v tehdejší restauraci Moskva. Svatebčané ovšem netušili, že právě v tu dobu je v tomto podniku vyhlášen bezmasý den, takže si nakonec zrovna moc nepochutnali. Nepozvali ani své početné přátele – těm o svém sňatku napsali až z dovolené, jakési improvizované svatební cesty.

V jejich životě se však tím, že se stali manželi, příliš mnoho nezměnilo.

„Mužský je pro mě absolutně rovnocenný partner. Dvě pohlaví existují proto, aby se doplňovala. Pokud se týká našeho vztahu s Václavem, vždy jsme byli rovnocennými partnery,“ vysvětlila paní Olga svou představu manželského soužití o mnoho let později. A také si zavzpomínala na chod mladé domácnosti: „Například jsme nikdy nerozlišovali, čí jsou vlastně peníze, které utrácíme, a nikdy jsme si to ani nevyčítali. Byly doby, kdy jsem já chodila do zaměstnání a Václav do školy, on měl strašně málo peněz a chybělo mu na cigarety. Jindy dával krev, aby dostal dvě stě korun, a pak jsme šli třeba do nějaké vinárny, kde jsme to utratili. Vzpomínám na to jako na velice hezkou dobu.

Pak jsme měli víc peněz, to když se začaly hrát Václavovy hry, měli jsme šuplíček, kde jsme měli peníze, a tam jsme si brali, co kdo potřeboval. A když peníze zase nebyly, šel Václav do pivovaru, uskrovnili jsme se a bydleli na chalupě, kde život tolik nestál.“

Václav Havel si zvykl, že se na svou ženu může spolehnout i se zavřenýma očima. Nechtěl bez ní řešit ani takové maličkosti, jako je barva kravaty. Léta, která spolu prožili, rozhodně nemůžeme nazvat jednoznačně šťastnými, a už vůbec ne bezkonfliktními. Jenže během času prostě prorostli jeden druhým natolik, že existovat bez toho druhého nešlo.